

Letno srečanje združenja za sonaravno gospodarjenje z gozdovi Pro Silva Evropa na Slovaškem

Letno srečanje predstavnikov držav članic evropske mreže Pro Silva, ki se osredotoča na sonaravno gospodarjenje z gozdovi, je letos potekalo med 28. in 31. majem v Myjavi na zahodnem Slovaškem. Ob 35-letnici prizadevanj za spodbujanje sonaravnega gospodarjenja z evropskimi gozdovi v skladu z načeli Pro Silve, je dogodek gostilo združenje Pro Silva Slovaška. Na srečanju se je zbralo 56 predstavnikov iz 24 polnopravnih članic, pridruženih članic in partnerskih organizacij (Slika 1). Prvi dan je bil namenjen letni skupščini, na kateri so udeleženci izvolili nov izvršni odbor in predsednika. Po sedmih letih na čelu Pro Silve je dr. Eckart Senitz zaključil svoj mandat, za novega predsednika pa so delegati soglasno izvolili prof. Tomáša Vrško. Vrška bo vodil tudi nov, šestčlanski izvršni odbor. Na srečanju so s ponosom pozdravili novo članico, združenje Pro Silva Črna gora.

Cilj novega vodstva je nadaljevati dosedanje delo in se osredotočiti na uveljavljanje načel Pro Silve, ki jih trenutno v svojih gozdovih uporabljajo

več kot 6.000 članov po Evropi. Primere dobre prakse sonaravnega gospodarjenja lahko vsi zainteresirani spoznajo na 120 demonstracijskih ploskvah, razpršenih po različnih habitatnih tipih in gozdnih sestojih evropskih biotopov. Novo vodstvo želi še bolj spodbujati neposreden prenos znanja direktno na terenu v gozdovih, hkrati pa povečati političen vpliv na nivoju Evropske Komisije. Združenje aktivno sodeluje pri pripravi smernic in predpisov za bolj sonaravno gospodarjenje z evropskimi gozdovi.

Po skupščini je sledila dvodnevna ekskurzija v občinske in državne gozdove v okrožju Duchonka. Med obiskom smo si udeleženci ogledali primere sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, ki so jih predstavila Tehnična univerza v Zvolnu in Slovaško državno gozdarsko podjetje. Predstavitve so se osredotočale na zahodne Karpate, gorsko verigo z izjemno ohranjeno biotsko raznovrstnostjo. Srečanje je bilo pomemben mejnik v delovanju Pro Silve in obenem evropskega gozdarstva na splošno,

Slika 1: Udeleženci iz 24. držav članic Pro Silva Evropa (foto: Pro Silva Slovakia)

saj združenje aktivno spodbuja sodelovanje pri trajnostnem upravljanju evropskih gozdov.

Prvi dan smo si ogledali občinske gozdove Stare Myjave, kjer prevladujejo predvsem odrasli bukovi sestoji (65 %), nastali v okviru velikopovršinskih sistemov zastornega gospodarjenja v preteklosti (Slika 2). Obnova teh sestojev je otežena zaradi ponavljajočih se vetrolomov in ožiga skorje, zlasti na izpostavljenih gozdnih robovih.

Sonaravno gospodarjenje, ki so ga na tem območju uvedli leta 2010, si prizadeva povečati vrstno in strukturno pestrost sestojev. Kljub temu pa sanitarni posek zaradi pogostih poškodb pogosto dosega letni etat, kar občasno omejuje usmerjeno ukrepanje v smeri večje strukturne pestrosti. Odrasli sestoji so sicer vrstno raznoliki, vendar je mladje zaradi intenzivnega pritiska divjadi (jelenjad, muflon, srnjad, damjak) vse manj raznovrstno, kar zmanjšuje prilagodljivost gozda na podnebne spremembe.

Območje občinskih gozdov je hkrati pod močnim vplivom rekreativnih obiskovalcev, zato del sredstev namenjajo tudi vzdrževanju gozdne infrastrukture. Udeleženci so izpostavili vse pogostejše propadanje bukovih gozdov, ki

so zaradi suše vedno bolj prizadeti na številnih območjih Evrope. Postavilo se je ključno vprašanje: ali vztrajati pri naravni obnovi in zaupati prilagodljivosti nove generacije avtohtonih vrst, ali pa začeti z dopolnilno saditvijo vrst, kot je npr. hrast, ki je bolj prilagojen suši in vročini. Skrb za dolgoročno vitalnost in pestrost gozdov ostaja ključni cilj sonaravnega gospodarjenja, a hkrati zahteva prilagoditve zaradi spreminjajočih se podnebnih in okoljskih razmer.

Drugi terenski dan je bil namenjen poglobljenemu pregledu gojenja in ohranjanja hrasta. Obiskali smo čiste in mešane gradnove sestoje (Slika 3), ki so bili v preteklosti gospodarjeni kot panjevci. Panjevsko gospodarjenje je bilo na Slovaškem do leta 1950 prevladujoč sistem gospodarjenja, ki je zajemal kar 75 % hrastovih gozdov. V zadnjih dveh desetletjih se gradnovi gozdovi soočajo s številnimi težavami, predvsem zaradi suše in odmiranja krošenj, kar je prispevalo k zmanjšanju deleža hrastovih gozdov iz 15 na le 10 %. Zaradi teh razmer so v številnih sestojih skrajšali proizvodno dobo s 140 na 110 let ter začeli s predčasno obnovo. Prizadeta drevesa odstranjujejo še v času, ko so sposobna semeniti,

Slika 2: Bukovi gozdovi v lasti občine Stara Myjava (foto: Gal Fidej)

saj močno poškodovana drevesa to sposobnost izgubijo. V mnogih sestojih primanjkuje drugih vrst, kot sta beli gaber in lipa, ki bi lahko delovale kot zaščitni sloj. Te vrste pomagajo ohranjati gozdno mikroklimo, ščitijo hraste pred nastankom epikormskih poganjkov in izboljšujejo tla. Da bi zagotovili pestrost prihodnjih sestojev, na določenih območjih te vrste sadijo in izvajajo nego. Dodatno grožnjo gradnovim gozdovom predstavljajo različni avtohtoni in tujerodni škodljivci, kar še povečuje negotovost glede prihodnjega razvoja teh sestojev. Skrb za hrastove gozdove tako zahteva usklajene in trajnostno naravnane ukrepe za prilagajanje spremenjenim razmeram in ohranjanje njihove vitalnosti.

PRO SILVA

Pro Silva je evropska organizacija, ki spodbuja sonaravno in trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Ustanovljena je bila leta 1989 v Sloveniji. Trenutno je v organizaciji 24 držav članic s polnim članstvom in še nekaj držav, ki imajo status

pridruženih članic. Od leta 2018 so pridruženi člani iz Združenih držav (Forest Stewards Guild in New England Forestry Foundation), Indije (ForEco India), Brazilije (ACEF St. Catarina) in Kanade (»Les Amis de la forêt Ouareau«). V Pro Silvo je vključenih več kot 6000 strokovnjakov s področja gozdarstva in lastnikov gozdov. Od leta 2019 vključujejo evropsko mrežo vzorčnih gozdov (t.i. European Exemplary Forest Network), ki obsega 120 vzorčnih gozdov na skupni površini približno 100.000 ha.

Pro Silva svoja načela in koncepte promovira preko vseevropskega izobraževalnega programa, ki vključuje seminarje, delavnice in terenske ekskurzije. Poleg tega se člani vse pogosteje vključujejo kot partnerji v nacionalne in mednarodne raziskovalne projekte. Organizacija aktivno razvija tudi mrežo evropskih demonstracijskih gozdov, ki prikazujejo dobre prakse sonaravnega gospodarjenja.

Za več informacij o organizaciji in njenih dejavnostih obiščite www.prosilva.org.

Slika 3: Sestoji gradna in belega gabra (foto: Gal Fidej)

PRO SILVA SLOVENIJA

Pro Silva Slovenija deluje kot združenje. Združenje je aktivno skozi celo leto, saj sodeluje pri mnogih aktivnostih, med katere sodijo ekskurzije, oblikovanje publikacij, sodelovanje na mednarodnih prireditvah, projektih, sejmi, razstavah, predavanjih in delavnicah ter izvajanje gozdne pedagogike.

Vsi, ki bi radi sodelovali pri aktivnostih združenja, vljudno vabljeni k včlanitvi. Za več informacij in prijavitni obrazec se obrnite na info@prosilva-slo.com.

Gal FIDEJ, Kristina SEVER,
Dušan ROŽENBERGAR, Andreja GREGORIČ